

Το Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα

Σύντομη Παρουσίαση

Δομή

Τα συμπτώματα της κρίσης που ταλανίζουν σήμερα την ελληνική κοινωνία εμφανίστηκαν πολύ νωρίτερα με ιδιαίτερη ένταση στο χώρο της Υγείας και της Παιδείας. Εδώ και χρόνια στους δύο αυτούς τομείς καταγράφονται οι παθογένειες εκείνες που οδήγησαν την Ελλάδα στην κρίση, καθώς τα μοντέλα εκσυγχρονισμού που εφαρμόστηκαν στον τομέα της Παιδείας δεν είχαν διάρκεια και συστηματικότητα, **στερούνταν οράματος** με αποτέλεσμα το επαγγελματικό κι όχι μόνο χαντάκωμα μιας ολόκληρης γενιάς νέων που μεγάλωσαν λαμβάνοντας κυρίως **μηχανικές γνώσεις** από τον παρασιτικό θεσμό των φροντιστηρίων, με κύριο σκοπό την εισαγωγή σε κάποια πανεπιστημιακή σχολή που θα τους εξασφάλιζε **επαγγελματική αποκατάσταση** στο Δημόσιο. Το Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα διαρθρώνεται σε τρεις διαδοχικές βαθμίδες: **την Πρωτοβάθμια, τη Δευτεροβάθμια και την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση**. Η Εκπαίδευση στην Ελλάδα είναι **υποχρεωτική για όλα τα παιδιά ηλικίας 6-15 ετών**, δηλαδή περιλαμβάνει την Πρωτοβάθμια (**Δημοτικό**) και την κατώτερη Δευτεροβάθμια (**Γυμνάσιο**) Εκπαίδευση.

Η σχολική ζωή των μαθητών μπορεί να ξεκινήσει από την ηλικία των 2,5 ετών (προσχολική εκπαίδευση) σε ιδρύματα (ιδιωτικά και δημόσια) που ονομάζονται Βρεφονηπιακοί Παιδικοί Σταθμοί. Ορισμένοι Παιδικοί Σταθμοί διαθέτουν και Νηπιακά Τμήματα που λειτουργούν παράλληλα με τα Νηπιαγωγεία. Η φοίτηση στα **Νηπιαγωγεία** διαρκεί ένα με δύο χρόνια, από την ηλικία των τεσσάρων μέχρι των έξι ετών και αποτελεί στάδιο προετοιμασίας που συμβάλει στην ένταξη των παιδιών στο Δημοτικό Σχολείο. Τα Νηπιαγωγεία λειτουργούν είτε ανεξάρτητα είτε συστεγασμένα με Δημοτικά Σχολεία. Η πλειονότητα των Νηπιαγωγεία είναι δημόσια και η φοίτηση είναι δωρεάν. Στην Ελλάδα έχει μόλις πρόσφατα θεσμοθετηθεί η λειτουργία του **Ολοήμερου Νηπιαγωγείου** με διευρυμένο ωράριο δημιουργικής απασχόλησης (8 ώρες ημερησίως).

Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Η **Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση** παρέχεται στα **Δημοτικά Σχολεία**, δημόσια και ιδιωτικά. Δημόσια Δημοτικά Σχολεία υπάρχουν σε όλη την Ελλάδα ακόμα και στις πιο απομακρυσμένες περιοχές. Το τελευταίο διάστημα ωστόσο – λόγω και των συνεπειών της κρίσης αλλά και του δημογραφικού προβλήματος – παρατηρείται μια προσπάθεια συρρίκνωσης των δημοτικών σχολείων σε μεγαλύτερες σχολικές μονάδες. Στα δημόσια Δημοτικά Σχολεία η φοίτηση και τα βιβλία είναι δωρεάν. Το Δημοτικό Σχολείο ανήκει στην υποχρεωτική εκπαίδευση και στόχο έχει την ολόπλευρη, αρμονική και ισόρροπη πνευματική και σωματική ανάπτυξη των μαθητών. Η φοίτηση στο Δημοτικό διαρκεί έξι χρόνια (που αντιστοιχούν σε έξι τάξεις), από την ηλικία των 6 μέχρι 12 ετών. Μολονότι η αναλογία μαθητών – δασκάλων είναι μία από τις χαμηλότερες στην Ευρώπη (αντιστοιχία ενός δασκάλου σε 12 μαθητές) οι επιδόσεις των Ελλήνων μαθητών δεν είναι οι καλύτερες. Η βαθμίδα αξιολόγησης κυμαίνεται για τα παιδιά των μεγαλύτερων τάξεων από 5 έως 10 (άριστα). Επίσης εδώ και λίγα χρόνια άρχισαν να λειτουργούν ορισμένα **Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία** με διευρυμένο ωράριο λειτουργίας και εμπλουτισμένο αναλυτικό πρόγραμμα.

Παράλληλα λειτουργούν **Ειδικά Σχολεία** και Τάξεις Ένταξης για παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, καθώς και **Σχολεία Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης** για την αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών αναγκών ομάδων με κοινωνικές, πολιτισμικές ή θρησκευτικές ιδιαιτερότητες. Η φοίτηση στο Δημοτικό ολοκληρώνεται με το πέρας της έκτης τάξης, οπότε και εκδίδεται τίτλος σπουδών, ο οποίος διαβιβάζεται υπηρεσιακά σε Γυμνάσιο της περιοχής, προκειμένου οι μαθητές να συνεχίσουν εκεί τη φοίτησή τους.

Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Η **Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση** στην Ελλάδα παρέχεται σε δύο κύκλους: την **υποχρεωτική** (κατώτερη) Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και τη **μετα-υποχρεωτική** (ανώτερη) Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Η **Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση** παρέχεται στο **Γυμνάσιο**. Η φοίτηση στο Γυμνάσιο διαρκεί τρία χρόνια και απευθύνεται σε μαθητές ηλικίας 12-15 ετών. Η εκπαίδευση που παρέχεται έχει ως στόχο να προωθήσει την ολόπλευρη ανάπτυξη των μαθητών με βάση τις δυνατότητες που έχουν στην ηλικία αυτή και τις απαιτήσεις που καλούνται να αντιμετωπίσουν στη ζωή. Η αξιολόγηση στο Γυμνάσιο προκύπτει από την καθημερινή προφορική εξέταση και τη συμμετοχή του μαθητή στη μαθησιακή διαδικασία, τις ολιγόλεπτες γραπτές δοκιμασίες, τις ωριαίες υποχρεωτικές γραπτές δοκιμασίες και τέλος, τις γραπτές ανακεφαλαιωτικές εξετάσεις στο τέλος του σχολικού έτους. Η βαθμίδα αξιολόγησης στο Γυμνάσιο, όπως και στο Λύκειο, κυμαίνεται μεταξύ 10 και 20. Στο τέλος του έτους οι μαθητές που δε συμπληρώνουν βαθμό προαγωγής σε κάποια μαθήματα παραπέμπονται σε συμπληρωματική εξέταση το Σεπτέμβριο. Οι απόφοιτοι Γυμνασίου λαμβάνουν **Απολυτήριο Τίτλο** ο οποίος τους παρέχει τη δυνατότητα ένταξης στην ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Στα Γυμνάσια διδάσκουν καθηγητές κι όχι δάσκαλοι, κατά κανόνα ειδικευμένοι στα κύρια αντικείμενα διδασκαλίας (φιλόλογοι, μαθηματικοί, φυσικοί, γυμναστές, θεολόγοι κλπ.)

Η **μετα-υποχρεωτική (ανώτερη) Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση**, σύμφωνα με τη μεταρρύθμιση του 1997, περιλαμβάνει δύο τύπους σχολείων: τα **Ενιαία Λύκεια** και τα **Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (ΤΕΕ)**. Η διάρκεια φοίτησης στα Ενιαία Λύκεια είναι τριετής και στα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια διετής (α' κύκλος σπουδών) ή τριετής (β' κύκλος σπουδών), ενώ δεν αποκλείονται αμοιβαίες μετακινήσεις από τον ένα τύπο σχολείου στον άλλο. Εκτός από τα ημερήσια Γυμνάσια, Λύκεια και ΤΕΕ λειτουργούν επίσης και **Εσπερινά**. Η ανάπτυξη και η έγκριση των προγραμμάτων γίνεται από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας, το οποίο και εποπτεύει τα περισσότερα από αυτά. Ορισμένα ΤΕΕ **εποπτεύονται** από τα Υπουργεία Υγείας, Γεωργίας και Ανάπτυξης, και παρέχουν επαγγελματική εκπαίδευση σε ειδικότητες αντίστοιχες των συγκεκριμένων Υπουργείων. Στην Ελλάδα λειτουργούν επίσης και ιδιωτικά ΤΕΕ.

Παράλληλα με τα κοινά σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, λειτουργούν και **Ειδικά Νηπιαγωγεία, Δημοτικά, Γυμνάσια και Λύκεια** για ειδικές ομάδες μαθητών. Συγκεκριμένα λειτουργούν 26 διαπολιτισμικά σχολεία για **αλλοδαπούς και παλιννοστούντες**, 232 μειονοτικά σχολεία για μαθητές της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης και περίπου 250 αυτοτελή ειδικά σχολεία για παιδιά με ειδικές ανάγκες. Επίσης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση λειτουργούν ισότιμα προς τα άλλα, σχολεία **«Πειραματικά»** (συνεργασία με Πανεπιστήμια), «Μουσικά» (με έμφαση στη μουσική), «Εκκλησιαστικά» (με έμφαση στη θρησκευτική παιδεία) και «Αθλητικά» (με έμφαση στον αθλητισμό). Στα δημόσια σχολεία της υποχρεωτικής και μετα-υποχρεωτικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, η φοίτηση είναι δωρεάν και **τα βιβλία διανέμονται δωρεάν** από την πολιτεία.

Στη **μετα-υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση** περιλαμβάνονται και τα **Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ)**, τα οποία προσφέρουν επίσημη αλλά αδιαβάθμιτη εκπαίδευση. Τα ιδρύματα αυτά χαρακτηρίζονται αδιαβάθμιτα γιατί δέχονται αποφοίτους τόσο του Γυμνασίου όσο και του Λυκείου, ανάλογα με τις επιμέρους ειδικότητες που προσφέρουν. Σε σύγκριση με τα ΤΕΕ, τα μαθήματα των ΙΕΚ είναι προσανατολισμένα στην αγορά εργασίας και είναι σχεδιασμένα με τη συνεργασία της πολιτείας, των εργοδοτών και των εργαζομένων. Οι καταρτιζόμενοι λαμβάνουν **βεβαίωση επαγγελματικής κατάρτισης** που τους δίνει τη δυνατότητα να αποκτήσουν Δίπλωμα Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Υ Π Ο Χ Ρ Ε Ω Τ Ι Κ Η Ε Κ Π Α Ι Δ Ε Υ Σ Η												ΗΛΙΚΙΑ		
6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	ΒΑΘΜΙΑ	
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟ						ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ (ΚΑΤΟΤΕΡΗ) ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΥΜΝΑΣΙΟ			ΜΕΤΑ-ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ (ΑΝΩΤΕΡΗ) ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ				ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ	
									ΜΕΤΑ-ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ (ΑΝΩΤΕΡΗ) ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΕΕ ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟ Α ΚΥΚΛΟΣ Β ΚΥΚΛΟΣ				ΑΝΩΤΑΤΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ	
									ΜΕΤΑ-ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΙΕΚ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΓΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ				ΑΝΩΤΕΡΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΗ-ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ	
													ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	
ΕΙΔΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ														

Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Η **Τριτοβάθμια Εκπαίδευση** παρέχεται σε δύο παράλληλους τομείς: τον πανεπιστημιακό τομέα και τον ανώτατο τεχνολογικό τομέα. Η διάρκεια σπουδών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι 8-12 εξάμηνα. Στην Ελλάδα δεν ισχύει ακόμα τα γενικά γνωστό στην Ευρώπη «σύστημα της Μπολόνιας» με τη διαίρεση του πανεπιστημιακού κύκλου σπουδών σε προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές. Η εισαγωγή των φοιτητών εξαρτάται από την επίδοσή τους στις εξετάσεις που γίνονται σε εθνικό επίπεδο στη Γ' τάξη Λυκείου (Πανελλαδικές εξετάσεις). Ουσιαστικά σε κάποια σχολή ΑΕΙ ή ΤΕΙ εισάγονται όσοι απόφοιτοι Λυκείου επιδιώκουν να εισαχθούν σε κάποια σχολή. Το πρόβλημα βρίσκεται στο γεγονός ότι δεν εισάγονται στις σχολές που επιθυμούν. Υπάρχουν δε ορισμένα ΤΕΙ με σχεδόν μηδενικές εγγραφές φοιτητών, γεγονός που καθιστά παρασιτική τη λειτουργία τους, η οποία συντηρείται με το επιχείρημα της συμβολής στην «**τοπική ανάπτυξη**» (ενοίκια, ενίσχυση ντόπιας αγοράς, αύξηση πρεστίτζ της συγκεκριμένης πόλης κλπ). Το χαμηλό επίπεδο των ελληνικών πτυχίων, αλλά και άλλες ιδιαιτερότητες και σύνδρομα της μέσης ελληνικής οικογένειας, υποχρεώνουν έναν ιδιαίτερα υψηλό αριθμό Ελλήνων αποφοίτων της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, που κατά κανόνα προέρχονται από οικογένειες με ικανοποιητικά εισοδήματα, να μορφώνεται σε ξένα Πανεπιστήμια (κυρίως στη Μεγάλη Βρετανία αλλά και στις ΗΠΑ) με αποτέλεσμα την επιπρόσθετη **οικονομική αιμοραγία** των ελληνικών οικογενειών και του ελληνικού κράτους.

Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση: Η Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση έχει ως αποστολή την υψηλή θεωρητική και σφαιρική κατάρτιση του μελλοντικού επιστημονικού δυναμικού της χώρας. Στην Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση ανήκουν τα Πανεπιστήμια, τα Πολυτεχνεία και η Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών. Η παρεχόμενη πανεπιστημιακή εκπαίδευση στην Ελλάδα δεν φημίζεται στο σύνολό της για την ποιότητά της και κανένα από τα ελληνικά ΑΕΙ δεν συγκαταλέγεται στις λίστες διάκρισης

που καταρτίζονται παγκοσμίως ή σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Σήμερα υπάρχει στην Ελλάδα ένας μεγάλος αριθμός ΑΕΙ και ΑΤΕΙ, τα οποία προσφέρουν προγράμματα σπουδών που καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα αντικειμένων σπουδών. Συνολικά υπάρχουν 21 ΑΕΙ και 16 ΑΤΕΙ στην Ελλάδα. Στα ιδρύματα αυτά δραστηριοποιούνται συνολικά 260 τμήματα ΑΕΙ και 195 τμήματα ΑΤΕΙ, σύνολο δηλαδή 455 ειδικότητες. Τα επιστημονικά πεδία που περιέχουν το σύνολο των τμημάτων/ειδικοτήτων είναι τα ακόλουθα:

- 1ο Επιστημονικό Πεδίο: Περιλαμβάνει τις **ανθρωπιστικές, νομικές και κοινωνικές επιστήμες.**
- 2ο Επιστημονικό Πεδίο: Περιλαμβάνει τις **θετικές επιστήμες.**
- 3ο Επιστημονικό Πεδίο: Περιλαμβάνει τις **επιστήμες υγείας.**
- 4ο Επιστημονικό Πεδίο: Περιλαμβάνει τις **τεχνολογικές επιστήμες.**
- 5ο Επιστημονικό Πεδίο: Περιλαμβάνει τις **οικονομικές επιστήμες.**

Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση: Η Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση, η οποία παρέχεται στα Ανώτατα Τεχνολογικά Ιδρύματα (ΤΕΙ), έχει ως ρόλο να συμβάλλει στην ανάπτυξη της χώρας και στην πρόοδο της επιστήμης και της εφαρμοσμένης έρευνας. Οι σπουδές στα ΤΕΙ σε σύγκριση με αυτές στα Πανεπιστήμια έχουν περισσότερο εφαρμοσμένο χαρακτήρα, καθώς η εκπαίδευση είναι προσανατολισμένη στην αφομοίωση και μεταφορά των δεδομένων της επιστήμης στην παραγωγική διαδικασία. Στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση περιλαμβάνονται ακόμη το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο και ορισμένες μη-πανεπιστημιακές Σχολές για τις οποίες ισχύει ειδικό σύστημα εισαγωγής και η διάρκεια τους είναι δύο έως τέσσερα χρόνια. Οι απόφοιτοι των σχολών αυτών μπορούν να εργαστούν ως επαγγελματίες στο αντικείμενο της ειδικότητά τους, ή να συνεχίσουν τις σπουδές μέσω εξετάσεων σε αντίστοιχες σχολές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ) αποτελεί τη βάση της **ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.** Ο βασικός στόχος του είναι να προσφέρει περισσότερες εκπαιδευτικές ευκαιρίες σε ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων και ηλικιακών ομάδων με βάση την αντίληψη ότι η μόρφωση είναι δικαίωμα όλων σε όλη τη διάρκεια της ζωής.

Ανώτερη Εκπαίδευση (μη πανεπιστημιακή): Στην Ανώτερη βαθμίδα Εκπαίδευσης υπάγονται διάφορες σχολές που παρέχουν επαγγελματική ειδίκευση σε συγκεκριμένους τομείς που αφορούν στη θρησκεία, στην τέχνη, στον τουρισμό, στο ναυτικό, στο στρατό και στη δημόσια τάξη. Πιο συγκεκριμένα στη βαθμίδα αυτή περιλαμβάνονται οι Ανώτερες Εκκλησιαστικές Σχολές, οι Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού, οι Ανώτερες Σχολές Χορού και Δραματικής Τέχνης, οι Ανώτερες Σχολές Τουριστικής Εκπαίδευσης, οι Ανώτερες Σχολές Υπαξιωματικών του Υπουργείου Εθνικής Αμύνης και οι Σχολές των Σωμάτων Ασφαλείας.

Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Κατάρτιση

Η **Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Κατάρτιση** περιλαμβάνει το σύνολο των δραστηριοτήτων επαγγελματικής κατάρτισης και επιμόρφωσης που υλοποιούνται εκτός του θεσμοθετημένου συστήματος Αρχικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης. Η Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Κατάρτιση αποβλέπει στη συντήρηση, ανανέωση, αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό των επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων των ανέργων που χρειάζονται ειδίκευση, ώστε να αναζητήσουν εργασία και των εργαζομένων που επιθυμούν την επαγγελματική ανέλιξη. Το ισχύον θεσμικό πλαίσιο εστιάζει σε τέσσερις κατηγορίες: κατάρτιση ανέργων, κατάρτιση εργαζομένων του ιδιωτικού τομέα, κατάρτιση εργαζομένων του ευρύτερου δημόσιου τομέα και κατάρτιση κοινωνικά ευαίσθητων ομάδων. Τα προγράμματα Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης είναι μικρής

διάρκειας και οι ώρες κατάρτισης διαμορφώνονται ανάλογα με το αντικείμενο κατάρτισης, το περιεχόμενο του προγράμματος και την ομάδα στην οποία απευθύνονται.

ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΩΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ

Πως εμφανίστηκε αυτό το φαινόμενο; Μέχρι τις αρχές του 20ού αιώνα απαιτούνταν μόνο κατοχή απολυτηρίου Γυμνασίου για την εισαγωγή στις ανώτατες σχολές. Από τις αρχές του 1960, τα φροντιστήρια θεωρούνταν αποτέλεσμα της δυσκολίας των θεμάτων και της ανεπάρκειας των σχολικών βιβλίων. Η επιβίωση των φροντιστηρίων παρά τις μεταβολές των εξεταστικών συστημάτων αποδεικνύει ότι παράγοντας που επιβάλλει τη διατήρησή τους δεν είναι τόσο οι ίδιες οι εξετάσεις, όσο οι αντιλήψεις ή τα σύνδρομα της ελληνικής οικογένειας και οι ελπίδες ή αυταπάτες για την εξαργύρωση του πανεπιστημιακού πτυχίου στην αγορά εργασίας.

Η ιδεολογία των γονέων ως καταναλωτών εκπαιδευτικών υπηρεσιών κατέχει σημαντική θέση μέσα στο ελληνικό εκπαιδευτικό. Οι οικογένειες συμμετέχουν σημαντικά στις συνολικές εκπαιδευτικές δαπάνες της Ελλάδας όχι όσον αφορά την επίσημη ιδιωτική εκπαίδευση, που είναι αρκετά περιθωριακή και ελιτίστικη, αλλά ιδιωτικές εκπαιδευτικές υπηρεσίες έξω από τα επίσημα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Γενικά μέσα από τις εξετάσεις καλλιεργείται μια “συνείδηση επίδοσης”, η οποία τελικά παραπέμπει στην υιοθέτηση ανταγωνιστικών στρατηγικών, όπως είναι το φροντιστήριο ή τα ιδιαίτερα μαθήματα.

Ο υψηλός ανταγωνισμός, που προκαλεί η δυσαναλογία υποψηφίων / εισακτέων σε ορισμένες ελιτίστικες σχολές, και επομένως το κλίμα αβεβαιότητας ευνοούν την προσφυγή των μαθητών στο παρασχολικό δίκτυο των φροντιστηρίων. Το φροντιστήριο λειτουργεί ως ένα από τα μέσα που χρησιμοποιούν οι υποψήφιοι στην προσπάθειά τους να διαφοροποιηθούν από τους πολλούς και να αποκτήσουν ταχύρρυθμα τις ικανότητες που χρειάζονται για να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των εισαγωγικών εξετάσεων. Στα πλαίσια του νέου συστήματος του Ενιαίου Λυκείου, τα φροντιστήρια όχι μόνο δεν πλήττονται, αλλά αποκτούν διευρυμένες αρμοδιότητες αναλαμβάνοντας να παίξουν ένα επιπλέον ρόλο, αυτόν του προσανατολιστή, αφού υποδεικνύουν στους μαθητές ποιες θα είναι οι σωστότερες επιλογές μαθημάτων για να συγκεντρώσουν ευκολότερα τα μόρια που χρειάζονται για την εισαγωγή τους σε κάποια σχολή, χρησιμοποιώντας τελικά ένα μοντέλο επαγγελματικού προσανατολισμού. Πρακτικά όλοι οι μαθητές του Λυκείου κάνουν φροντιστήρια ή παρακολουθούν ιδιαίτερα μαθήματα.

Αυτή η τάση προς τα ιδιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα αποτελεί ένα διεθνές φαινόμενο και εκφράζεται με τη μετάθεση του βάρους χρηματοδότησης της παιδείας από το κράτος στο μαθητή. Η «πολιτική της γονεϊκής επιλογής», η οποία εμφανίζεται σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες, αφορά τη δυνατότητα επιλογής και παρέμβασης των γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία σύμφωνα με τις ιδιαίτερες απαιτήσεις τους, γεγονός που έμμεσα οδηγεί στην ιδιωτικοποίηση της εκπαίδευσης προβάλλοντας μια καταναλωτική αντίληψη για τη γνώση. Η φροντιστηριακή ζήτηση έχει τις ρίζες της περισσότερο στην κοινωνική νοοτροπία και την αριστοκρατία του πνεύματος παρά στις αδυναμίες του δημόσιου σχολείου.

Το φροντιστήριο, με οποιαδήποτε μορφή του, αποτελώντας μια ιστορική πραγματικότητα, έχει εισχωρήσει στη συνείδηση των Ελλήνων ως μια πρακτική εξασφάλισης ατομικής και οικογενειακής καταξίωσης. Η ιδιοτυπία του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος που σηματοδεύτηκε επίσης από την ανάγκη υπέρβασης της πνευματικής καθυστέρησης, που επέφερε η οθωμανική κυριαρχία των 400 χρόνων. Η αποδοχή συμπόρευσης της επίσημης εκπαίδευσης με το ιδιωτικό παραεκπαιδευτικό δίκτυο μαθημάτων οδηγεί στη δημιουργία ανισωτικών εκπαιδευτικών προτύπων, που συγκρούονται με πρωταρχικά ζητήματα ηθικής τάξης.